

ЕФЕКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА»

EFFECTIVE TECHNOLOGIES FOR MOTIVATING STUDENTS OF THE SPECIALTY "HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS" TO STUDY

У статті автори розглядають ефективні технології, що сприяють мотивації навчання майбутніх фахівців у сфері готельно-ресторанної справи. Зазначено, що досягнення успіху в цій галузі вимагає не лише знань і навичок, але й високої мотивації студентів для досягнення своєї навчальної і кар'єрної мети. У статті проаналізовані види мотивації, методи та підходи. Один з таких методів зазначений, як використання інтерактивних технологій у освітньому процесі. Встановлено, що ці технології дозволяють здобувачам освіти отримувати практичний досвід та спостерігати реальні ситуації, що підвищує їхню мотивацію до навчання. В статті окреслена важливість використання методів активного навчання, таких як проекти, практичні вправи, мобільні додатки, онлайн-курси. Ці методи сприяють залученню здобувачів до освітнього процесу, покращують їхню мотивацію, розвивають комунікаційні навички та сприяють створенню сприятливої атмосфери для навчання. Стаття акцентує увагу на важливості використання ефективних технологій до мотивації навчання майбутніх фахівців спеціальності «Готельно-ресторанна справа».

Для визначення, які технології є найбільш ефективними у процесі навчання майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи та як вони сприяють підвищенню їхньої мотивації, авторами було проведено опитування, в якому взяли участь здобувачі освіти Національного університету харчових технологій та Національного університету біоресурсів і природокористування України. У результаті дослідження встановлено, що переважна більшість здобувачів освіти оцінюють свій рівень мотивації на 3 бали по шкалі Лайкерта. На мотивацію до навчання фахівців готельно-ресторанної справи найбільший має вплив зовнішня мотивація (стипендії, нагороди) та можливість застосування знань на практиці, а також використання в освітньому процесі інтерактивних технологій, хмарних ресурсів та віртуальної реальності з штучним інтелектом.

Ключові слова: майбутні фахівці, цифровізація, заклади освіти, освітній процес, мотивація, професійна підготовка.

In the article, the authors consider effective technologies that contribute to the motivation of future specialists in the field of hotel and restaurant business. It is noted that achieving success in this field requires not only knowledge and skills, but also high motivation of students to achieve their educational and career goals. The article analyzes the types of motivation, methods and approaches. One of these methods is the use of interactive technologies in the educational process. It is established that these technologies allow students to gain practical experience and observe real-life situations, which increases their motivation to learn. The article outlines the importance of using active learning methods, such as projects, practical exercises, mobile applications, and online courses. These methods help to engage students in the educational process, improve their motivation, develop communication skills, and create a favorable learning environment. The article emphasizes the importance of using effective technologies to motivate the training of future specialists in the specialty «Hotel and Restaurant Business».

To determine which technologies are the most effective in the process of training future hotel and restaurant professionals and how they contribute to increasing their motivation, the authors conducted a survey involving students of the National University of Food Technologies and the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. The study found that the vast majority of students rate their level of motivation at 3 points on the Likert scale. External motivation (scholarships, awards) and the possibility of applying knowledge in practice, as well as the use of interactive technologies, cloud resources and virtual reality with artificial intelligence in the educational process have the greatest impact on the motivation to study hotel and restaurant business specialists.

Key words: future specialists, digitalization, educational institutions, educational process, motivation, professional training.

УДК 378.147

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/64.2.32>

Мусійчук С.М.,

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
професійного спрямування
Національного університету харчових
технологій

Зуєнко Н.О.,

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології
і перекладу
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Сучасний ринок праці став більш динамічним і вимагає нових підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців. Організації все більше цінують універсальність та гнучкість навичок, здатність до самоорганізації та навчання протягом усього життя. Одна з ключових концепцій, що стає дедалі популярнішою – це концепція навичок майбутнього. Вона базується на розвитку таких компетенцій, як критичне мислення, комунікаційні та співробітницькі навички, цифрова грамотність та інші. Ці навички є універсальними та можуть бути застосовані в різних сферах діяльності, в тому числі в готельно-ресторанній справі. Мотивація

до освітньої діяльності здобувачів знаходиться в умовах сучасних перетворень в українській освіті і є однією з пріоритетних проблем. Під освітньою діяльністю розуміється процес передачі знань, вмінь, навичок та цінностей шляхом навчання, тренування та формування особистості. Освітня діяльність включає в себе організацію освітнього процесу, використання різних методів та прийомів навчання, оцінку результатів навчання, а також стимулювання зацікавленості та мотивації до саморозвитку. Метою освітньої діяльності є розвиток інтелектуальних, соціальних, емоційних та фізичних здібностей людини з метою досягнення її особистісного й професійного потенціалу. Проблеми

з професійною чи навчальною мотивацією виникають у контексті сучасних умов вступу до закладів вищої освіти. Часто здобувачі освіти вибирають фах без належного аналізу своїх захоплень, здібностей чи мети, просто піддаючись зовнішньому тиску або суспільним очікуванням.

Метою статті є обґрунтування педагогічних умов формування мотиваційної спрямованості майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи та проведення аналізу застосування в освітньому процесі ефективних технологій, які мотивують майбутніх фахівців до навчання у сучасних умовах.

Аналіз наукових досліджень. Питання мотивації здобувачів освіти можна знайти в працях М. Алексєєва, О. Попадич, В. Старости, М. Другуса, А. Дусавицького, М. Матюхіна та інших науковців. Погоджуємось з твердженням О. Пінської [8]: «професійна мотивація як властивість особистості є системою цілей, потреб, що спонукають студента до активного засвоєння знань, оволодіння вміннями і навичками, свідомого ставлення до професії».

Основна частина дослідження. Мотивація до фахового самовдосконалення здобувачів освіти є суттєво необхідною умовою для ефективного навчання, оскільки негативне чи байдуже ставлення може бути причиною низької успішності або неуспішності здобувача. Вища фахова освіта є фундаментальною складовою цілісної системи неперервної освіти у сучасних умовах жорсткої конкуренції на ринку праці. Формування професійної мотивації здобувача освіти є важливим фактором його конкурентоздатності [1]. Мотивація є важливою детермінантою успіху в навчанні, сприяє позитивній поведінці здобувачів та допомагає майбутнім фахівцям зосередити свою увагу на ключовій меті чи результаті. Вмотивовані студенти демонструють цілеспрямовану поведінку, проявляють ініціативу, виявляють стійкість, використовують свою цікавість, піклуються про своє навчання та майбутній фах. Як зазначають науковці, через раптовий перехід від традиційного підходу до дистанційного цифрового навчання внаслідок пандемії, а потім війни в Україні, розпочатої російською федерацією, мотивація студентів під час онлайн-навчання постраждала як внутрішньо, так і зовнішньо [1].

Зосередимось на визначенні поняття «мотивація». Мотивація є однією з важливих складових освітнього процесу, яка допомагає зробити його якісним як з боку здобувачів, так і викладачів. У науковій літературі сьогодні запропоновано чимало дефініцій психолого-педагогічного поняття «мотивація», як-от: «необхідна умова для розгортання актуальної мисленнєвої діяльності, спрямованої на розв'язання завдань» [5]; «система спонукань, яка зумовлює активність організму

і визначає її спрямованість» [4], «усвідомлена причина поведінки та діяльності особи» [5]. Також науковці визначають мотивацію як «теоретичний конструкт для пояснення ініціації, інтенсивності, наполегливості і якості поведінки. Вона пов'язана з індивідуальними когнітивними та афективними процесами на локалізованій та інтерактивній взаємодії між здобувачами та їхнім освітнім середовищем відповідно до контекстуальних і соціальних чинників» [2]. На формування навчальної мотивації впливає ряд факторів, а саме фактори макросередовища (загальнодержавні, етнічні, релігійні) та фактори мікросередовища (сім'я, заклади вищої освіти (ЗВО), суспільні організації, неформальні об'єднання). Розвиток позитивної навчальної мотивації у здобувачів вищої освіти є однією з умов розвитку особистості та ефективної професійної підготовки [7].

Варто зазначити, що мотивація буває зовнішня та внутрішня. Зовнішня мотивація пов'язана з мотивацією отримати винагороду або запобігти покаранню (екстернальна регуляція), отримати гарну оцінку за виконання складного проекту; мотивація уникнути поганої ситуації або провини (інтроєктована регуляція), наприклад, довести свою спроможність у виконанні складних завдань; мотивація отримати користь та необхідність завершити освітню діяльність (ідентифікована регуляція), наприклад вивчення певного предмета буде корисним для певного виду діяльності за фахом. Тобто, зовнішня мотивація виникає з зовнішніх факторів, таких як винагорода, покарання, визнання чи похвала від інших людей, матеріальна вигода тощо.

Внутрішня мотивація пов'язана з мотивацією до навчання та отримання нових знань, таких як радість від пізнання нового; мотивація відчувати заохочення та фізичну радість, наприклад, задоволення від вивчення цікавих навчальних матеріалів. На внутрішню мотивацію впливають амбіції, прагнення, обізнаність, компетентність, фізичні та психологічні умови, вона виникає зсередини особи, від внутрішніх цінностей, цілей, інтересів та задоволення від самої діяльності. Внутрішня мотивація дозволяє людині відчувати задоволення від того, що вона робить, і залишатися залученою до діяльності незалежно від зовнішніх стимулів. Внутрішня мотивація може бути більш стійкою у порівнянні з зовнішньою мотивацією. Деякі дії та рішення людей можуть бути під впливом обох типів мотивації, але для багатьох більш значущими є внутрішні мотиви, які базуються на особистих цінностях.

Для здобувача освіти є важливими стійкі професійні мотиви освітньої діяльності і цілком адекватні уявлення про свою майбутню роботу. Розвиток професійно орієнтованої мотивації студентів визначається динамікою розгортання змісту

діяльності студентів – власне академічної, квазі-професійної, навчально-професійної [6].

Варто зазначити, що для мотивації здобувачів освіти до навчання викладачі Національного університету харчових технологій та Національного університету біоресурсів і природокористування України активно використовують на своїх лекційних та практичних заняттях наступні технології та інструменти:

1. Онлайн-курси та електронні платформ. Доступність цих ресурсів дозволяє здобувачам освіти самостійно обирати теми, які їх цікавлять, і вивчати їх у зручний для себе час.

2. Мобільні додатки. З допомогою мобільних додатків можна створити персоналізований досвід самовдосконалення. Вони містять завдання, тести, виклики та інші інтерактивні елементи, що допомагають здобувачам освіти вдосконалюватись у галузі готельно-ресторанної справи.

3. Відеоуроки та вебінари. Відеоформат занять зацікавлює здобувачів освіти та є доступним інструментом самовдосконалення та мотивації до навчання. Записи лекцій чи практичних занять доступні майбутнім фахівцям готельно-ресторанної справи в будь-який час та в будь-якому місці.

Зауважимо, що при організації освітньої діяльності необхідно зважати на особливості навчання фахівців готельно-ресторанної справи:

– *Практична спрямованість навчання:* навчання зазвичай включає в себе значну кількість практичних занять, щоб здобувачі освіти мали можливість набути необхідний досвід роботи в готельно-ресторанній сфері. Це можуть бути тренування на кухні, в номерному фонді готелю, на рецепції та інші сценарії реальної роботи.

– *Диверсифікація предметів:* навчання фахівців готельно-ресторанної справи зазвичай включає в себе широкий спектр предметів, таких як менеджмент готелів і ресторанів, гастрономія, обслуговування гостей, маркетинг, фінанси та контроль якості. Це допомагає майбутнім фахівцям розвинути комплексні навички, які необхідні для успішного управління готельно-ресторанним бізнесом.

– *Міжнародна спрямованість:* з огляду на глобалізацію і розвиток туризму, навчання фахівців готельно-ресторанної справи все більше орієнтується на міжнародний фонд.

Для визначення, які є ефективні технології в процесі навчання майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи та як вони сприяють підвищенню їхньої мотивації, авторами було проведено опитування, в якому взяли участь здобувачі освіти Національного університету харчових технологій та Національного університету біоресурсів і природокористування України. Всього в опитуванні взяли участь 48 респондентів, з яких 67% жінок та 33% чоловіків, віком 18-20 років.

Перший блок дослідження містив питання щодо оцінки рівня своєї мотивації на поточний момент навчання. Рівень необхідно було визначити по шкалі Лайкерта, яка часто використовується в анкетах і анкетних дослідженнях (де 1 бал – дуже низький рівень, 5 балів – дуже високий рівень) (рис. 1).

Рис. 1. Оцінка рівня мотивації здобувачами освіти на поточний момент навчання

Як можна оцінити з відповідей респондентів на 1 бал оцінили 15,1% здобувачів, на 2 бали – 21,3%, на 3 бали – 33,5% здобувачів, на 4 бали – 18,4% здобувачів, на 5 балів – 10,7% здобувачів. Тобто, переважна більшість здобувачів освіти оцінюють свій рівень мотивації на 3 бали по шкалі Лайкерта.

Другий блок дослідження містив питання, які чинники найбільше впливають на мотивацію здобувачів до навчання (рис. 2)?

На основі відповідей здобувачів освіти, можна стверджувати, що на мотивацію до навчання фахівців готельно-ресторанної справи найбільший має вплив зовнішня мотивація (стипендії, нагороди – 84,5%) та можливість застосування знань на практиці (71,5%).

Третій блок дослідження надавав перелік інструментів, які необхідно було визначити по шкалі Лайкерта (від 1 балу – найменш ефективні для підвищення мотивації, 5 балів – найбільш ефективні) (рис. 3).

Проаналізувавши результати дослідження, можна стверджувати, що використання цифрових технологій навчання стимулюють та мотивують здобувачів освіти до навчання:

– Використання інтерактивних технологій (1 бал -5%; 2 бали -5%; 3 бали -25%; 4 бали-35%; 5 балів – 30%).

– Використання хмарних ресурсів (1 бал -5%; 2 бали -7%; 3 бали -18%; 4 бали-30%; 5 балів – 40%).

– Використання віртуальної реальності та штучного інтелекту (1 бал -3%; 2 бали -7%; 3 бали -20%; 4 бали-45%; 5 балів – 35%).

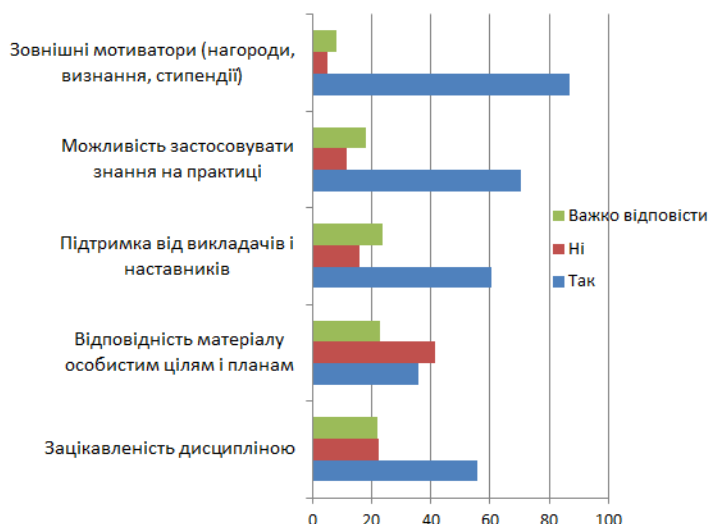

Рис. 2. Відповіді здобувачів освіти

Рис. 3. Відповіді здобувачів освіти

Тобто, застосування в освітньому процесі при підготовці майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи інформаційних технологій та інтерактивних платформ є необхідним та підвищує мотивацію, про що свідчать результати дослідження. Цифрова освіта допомагає створити умови для отримання необхідних знань та навичок, а також сприяє розвитку творчості та критичного мислення у студентів.

Висновки. Аналіз наукової літератури та проведене дослідження дали можливість визначити, які інструменти підвищують мотивацію до навчання майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи, результатом чого стане високий рівень сформованості професійної компетентності здобувачів освіти.

Перспективи. Проведене дослідження не вичерпує всіх питань щодо мотивації професійного зростання здобувачів освіти у процесі навчання. У перспективі варто зосередитись на розробленні та дослідженні моделі викладання певної дисципліни в умовах дистанційного чи змішаного навчання, яка дасть високий відсоток вмотивованих здобувачів освіти.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

- Капранов Я., Шелевер О., Кушнір Л. Формування мотивації здобувачів освіти до фахового самовдосконалення в умовах дистанційного навчання. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип 58. том 1. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/58-1-50>
- Hulleman C., Schrage S., Bodmann J. A meta-analytic review of achievement goal measures: different

labels for the same constructs or different constructs with similar labels? *Psychol. Bull.* 2010. № 136, pp.422-449. doi: 10.1037/a0018947

3. Muenks K., Yang J., Wigfield A. The links between courage, motivation, and achievement in high school students. *Motiv. Sci.* 2018. № 4. Pp. 158-176. doi: 10.1037/mot0000076

4. Психологічна енциклопедія. Київ: Академ. видав. 2006. 424 с.

5. Сагач О. Мотивація як складова професійного розвитку майбутнього вчителя. *Педагогічна освіта: теорія і практика.* 2019. Вип. 27. С. 105–110.

6. Берг О., Колодяжна А. Теоретичні основи мотивації навчальної діяльності. *Київський національний університет технологій та дизайну. In KyivTex&Fashion.* 2021.

7. Баранова І. В., Ільюк І. А., Постовітенко К. П. Мотивація до навчання – запорука ефективності сучасної медичної освіти. *Медична освіта.* 2019. № 2. С. 55-60.

8. Пінська О. Професійна мотивація як засіб підвищення ефективності навчальної діяльності студентів. *Проблеми трудової і професійної підготовки.* 2009. № 14. с. 111-115.